

Korte mededelingen

Merkwaardige gedrag van een witte kwikstaart

In de schuur bij ons huis in de Achterhoek (Gld.) had in het voorjaar van 1969 een paartje witte kwikstaarten hun nest gebouwd. Daar we er niet altijd aanwezig zijn, werd onze komst argwanend geobserveerd. Eerst gedroeg het mannetje zich nog zenuwachtig voordat hij richting nest vloog, waar het vrouwtje zat te broeden. Allengs werd hij stoutmoediger en deed hij de duik onder de pannen met minder omhaal. Onze auto parkeerden we naast de schuur, waar de kwikstaart wel even aan moest wennen, maar er zich spoedig bij neerlegde.

Na enige tijd hoorden we een getik of er met steentjes tegen de auto werd gooid. Het bleek, dat de kwikstaart om de auto heen scharrelde op zoek naar vliegjes e.d., dan plotseling opvloog naar de wieloppen van de auto,, er tegenaan tikte en ijlings wegvloog om al insectenvangende de auto weer te naderen. Dit herhaalde zich zonder dat de vogel de indruk wakte boos of opgewonden te zijn, want het gebeurde in alle stilzwijgen. We hebben de auto op een andere plaats geparkeerd, daar we de conclusie trokken, dat het vehikel hem in de weg stond, hetgeen hem niet verhinderde om er achteraan te gaan en de wieloppen te attaqueren. Daar het ons op den lange duur niet gezond leek, hebben we de wielen afgedekt om de rust te doen wederkeren. Want hij herhaalde dit

„spelletje” vrij regelmatig, hoewel hij ook dikwijls zonder interesse voor de wieloppen om de auto heenliep.

Ook dit voorjaar zat er weer een stel kwikstaarten onder het dak van de schuur. De auto was present, maar het gebeurde herhaalde zich niet. (Waarbij opgemerkt moet worden, dat het nu een ander merk auto was, waarvan de wieloppen een bollere vorm hebben en duidelijk minder als spiegel werken). Daarentegen hebben we dit voorjaar het resultaat van het broedsel te zien gekregen: twee jonge kwikstaarten. Deze zijn inmiddels uitgevlogen, doch het ouderpaar houdt nog steeds domicilie bij de schuur.

- *Dr. J. P. Nater, Laan van Meerdervoort 376, 's Gravenhage*

De kwak als Limburgse broedvogel

In het Natuurhistorisch Maandblad jaargang 59 - No. 4 - 1970 - pag. 62-68 verscheen een artikel van de hand van de heren J. van Bree en J. Th. ter Horst over de kwak die reeds 6 à 7 jaren broedvogel in Limburg is. In de jaren 1963 tot en met 1966 werden steeds 5 nesten gevonden, het aantal liep daarna terug. De eerste vogels kwamen in het voorjaar gewoonlijk eind april - begin mei terwijl zij sommige jaren in de 2e helft van augustus voor het laatst in het broedgebied werden gezien, andere jaren bleven zij tot in de laatste helft van september.

Ganzedag „Avifauna Groningen”

In het kader van N 70 heeft het bestuur van „Avifauna Groningen” gemeend, een dag te moeten organiseren, die gewijd zal zijn aan het ganze-vraagstuk, waarbij vooral aandacht zal worden besteed aan het gebied van de Dollard en van de voormalige Lauwerszee. Een en ander is bedoeld als een meer lokaal toegespitste voortzetting van het grote symposium, gehouden te Zwolle in 1965.

Deze dag zal worden gehouden op zaterdag 28 november in het Natuurkundig Laboratorium, Westersingel 34 te Groningen.

Het is de bedoeling, dat er enige inleidingen zullen worden gehouden, terwijl een forum de gelegenheid tot het stellen van vragen zal bieden.

Als sprekers zegden reeds toe de heer Mr. T. Lebret, die zal spreken over de eisen waaraan een rustgebied voor ganzen moet voldoen en de heer J. A. Loterijman, die de situatie in de provincie Groningen zal bespreken, terwijl gehoopt wordt dat van Duitse zijde een spreker

de toestand in het Duitse deel van de Dollard zal schetsen.

Er zal een forum worden gevormd, waarin naast de sprekers de heer J. Philippona, J. J. Zweeres, L. J. Draayer en A. Timmerman zitting zullen nemen.

Er zal gelegenheid zijn, in het gebouw de lunch te gebruiken. De kosten daarvan bedragen f 4,—.

De bijeenkomst begint om 10.30 uur. Tussen 10 uur en 10.30 uur zal een kopje koffie worden geserveerd.

Aanmelding dient te geschieden bij de secretaris: J. de Jonge, Vondellaan 77-1214, tel. 5 64 85 en wel vóór 1 november, onder vermelding, of men al of niet aan de lunch deelneemt.

Rond het Natuurkundig Laboratorium is voldoende parkeerruimte.

Wilde eend pakt vleermuis

Op 25 augustus 1970 was ik getuige van een niet alledaags voorval. In de vijver van de hertenkamp in Bergen N.H. zwommen enkele wilde eenden tussen tamme exemplaren. Temidden van enkele rondcirkelende huismussen boven de

vijver dook een vleesmuisje op, dat snel heen en weer zwenkte en af en toe tot vlak boven het water dook op insectenjacht. Welke soort het was kon ik niet bepalen. Op een voor de vleermuis fataal moment kwam zij te dicht voor de wilde eendesnavel. Deze hapte direct toe en drukte de vleermuis onder water, waarna de eend tamelijk krampachtige pogingen deed de vleermuis in te slikken. Terwijl andere wilde eenden een achtervolging inzetten verdween de vleermuis steeds verder in de snavel. Tenslotte zagen wij nog slechts een stukje vlieghuid, waar de pootjes uitstaken. Nadat de eend de kop nog een paar maal onder water had gehouden verdween de onfortuinlijke vleermuis in het spijsverteringskanaal van de wilde eend.

- *J. J. Schilham, Eikenlaan 25, Bergen N.H. - 1760*

Functie van rode vlekken bij vogels

Naar aanleiding van een waarneming van een agressieve slobbeend en meerkoet in no. 3-1970 van Het Vogeljaar kan ik het volgende mededelen:

de functie van rode vlekken bij vogels is op verschillende plaatsen in de literatuur te vinden. Een van de eerste onderzoeken is die van D. Lack in 1943 over de rode borstvlek van het mannetje roodborst. (o.a. geciteerd door N. Tinbergen in „Sociaal gedrag bij de dieren“ bl. 90 en door A. Portman in „Het sociale leven der dieren“ bl. 201. Hieruit blijkt dat een mannetje roodborst bij het zien van de rode vlek van een soortgenoot reageert met een aanval of dreiging. Een ander voorbeeld is dat van een jonge waterral, die een rood plekje op de kop heeft. Deze heeft echter in tegenstelling tot die van de roodborst de speciale signaal-functie om het pikken van de jongen tegen te gaan (z.g. agressieremming; zie „Over agressie bij dier en mens“ van K. Lorentz bl. 139). Het is mogelijk dat de rode vlek op de kop van een jonge meerkoet dezelfde functie heeft. In dat geval moet er bij de vermelde waarneming wel van een gedragsstoornis worden gesproken. Het is onwaarschijnlijk dat de functie van die rode vlek het prikkelen van de agressie is, omdat deze

vlek immers al gauw verdwijnt. Uit waarnemingen blijkt dat eenden wel naar rode plekjes pikken, doch dit is niet gevaarlijk, omdat deze signalen daar niet of nauwelijks voorkomen.

Wordt er toch gepikt, zoals bij de slobbers, dan zal ook dit als een afwijking of een stoornis in het gedrag gekenmerkt moeten worden. Subjectieve termen als „afstraffing“ kunnen inderdaad niet als verklaring voor welk dierlijk gedrag dan ook gebruikt worden.

- *Gert Korthof, Bergstraat 14, Wageningen*

Wilde eend vliegt zich dood tegen flatgebouw

Op woensdagavond 15 april 1970, omstreeks 19.30 uur, hoorden mijn vrouw en ik een enorm glasgerinkel. Toen wij de slaapkamerdeur opendeden om te kijken wat er gebeurt was vonden wij achter de deur een wilde eend. De vogel spartelde hevig met een diepe wond in de hals en een vleugel was sterk beschadigd. Er was geen redden meer aan. De kamer lag vol glassplinters en het bloed zat aan het plafond. De kamer is op het zuiden en wij wonen vierhoog. De ruit is minstens 5 mm dik en de gordijnen waren gesloten. De wilde eend moet met een enorme snelheid hebben gevlogen. De eend werd afgemaakt en de kamer moest worden ontruimd vanwege het glas en het bloed.

- *P. Verhey, Nierkerkestraat 55⁴, Amsterdam-Osdorp*

Er zullen zich ongetwijfeld vaker vogels doodvliegen tegen hoge flatgebouwen. Botsingen met zulke hoge obstakels in het landschap zijn niet altijd te vermijden.

Red.

Nachtegalen verdwijnen

In de „Linnaeushof“ te Bennebroek, een park dat eigendom is van de provincie Noord-Holland en dat ook door deze provincie wordt beheerd, worden de brandnetels door een herbicide vernietigd. Het gevolg is dat er ter plaatse geen nachtegalen meer broeden. Ook het gekraagde roodstaartje is verdwenen. Het

is onbegrijpelijk, dat na al hetgeen in boeken, kranten en tijdschriften is geschreven over het kwaad dat spuiten doet, men kalm doorgaat met spuiten.

- *L. J. van der Maesen,*
Bijweglaan 50, Bennebroek

Generale Staten van Noord-Holland zullen in een circulaire aan besturen van

gemeenten en waterschappen aandringen om het onderhoud van wateren, wegbermen en daarbij behorende beplantingen, indien mogelijk, niet meer met chemische middelen te doen geschieden. Aldus lazen wij voor U onlangs in de dagbladen.

Red.